

TEHTÄVÄPAKETTI TUNNELATAUTUNUT KIELI

Näitä lisätehtäviä voi hyödyntää oppitunnin ohessa, tai irrallaan tuntisuunnitelmasta. Tarkoituksena lisätehtävillä on, että opettaja ja opiskelijat voivat halutessaan jatkaa aiheen parissa ylimääräisillä tehtävillä.

1. Tunnista ja analysoi (Yksilötehtävä tai pari-/ryhmätyö)

Etsi jokin somepostaus, uutisotsikko tai mainos, joka käyttää tunnelatautunutta kieltä. Kopioi tai kirjoita se ylös ja vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä tunteita viesti pyrkii herättämään?
- Miten tekstin sanavalinnat tai kuvailu vaikuttavat tunnelataukseen?
- Mitä retorisia keinoja käytetään (liioittelu, uhkakuvat, vastakkainasettelu, arvolatautuneet sanat)?
- Mitä tapahtuu, jos viestin muotoilee neutraalimmaksi? Kirjoita siitä vaihtoehtoinen versio.

2. Otsikointihaaste (Ryhmätyö tai yksilötehtävä)

Opettaja antaa oppilaille neutraaleja lauseita, joista heidän tulee luoda kaksi eri versiota:

- a) Yhden, joka herättää pelkoa, suuttumusta tai huolta.
- b) Toisen, joka herättää innostusta, uteliaisuutta tai myönteisiä tunteita.

Esimerkkilauseet:

- "Kouluruokaan tulee muutos syksyllä."
- "Paikallisen yrityksen liikevaihto nousi tänä vuonna."
- "Tutkimuksessa selvitettiin, miten nuoret käyttävät älypuhelimia."

Kukin ryhmä esittelee otsikkonsa ja perustelee valintojaan.

3. Reaktiivisten tunteiden tunnistaminen (Yksilö- tai paritehtävä)

Tämän tehtävän tarkoitus on opettaa tunne- ja tietoisuustaitoja, eli painotus on enemmän omien tunteiden ja reaktioiden havainnoinnissa kuin tehtävässä 1. Opettaja esittää kolme erilaista tunnelatautunutta somepostausta tai otsikkoa (voi olla itse laadittuja tai todellisia esimerkkejä). Oppilaiden tehtävänä on:

- Kirjoittaa ylös ensireaktionsa viestiin.
- Pohtia, miksi he reagoivat näin – perustuuko se viestin sisältöön, sanavalintoihin vai aiempiin kokemuksiin?
- Pohtia, miten he itse voisivat varmistaa, ettei heidän tunteitaan käytetä manipuloinnin välineenä. Opettajan on hyvä miettiä, millä tavalla tukea oppilaita tämän kysymyksen pohtimisessa.

4. Klikkiotsikkomuunnos (Pari- tai ryhmätehtävä)

Oppilaille annetaan todellisia klikkikalasteluotsikoita (opettaja voi valita esimerkiksi viihdeuutisten tai viraalisisältöjen otsikoita). Heidän tehtävänään on:

- Tunnistaa, mikä otsikossa tekee siitä houkuttelevan tai tunteisiin vetoavan.
- Kirjoittaa siitä neutraalimpi versio.
- Pohtia, miten neutraali otsikko vaikuttaa siihen, klikkaisiko uutista vai ei.

5. Somehaaste: Päivän latautunut viesti (Kotitehtävä tai tuntitehtävä)

Oppilaat seuraavat yhden päivän ajan omia sosiaalisen median syötteitään ja kirjaavat ylös esimerkkejä viesteistä, joissa käytetään tunnelatautunutta kieltä.

Heidän tulee valita yksi viesti ja vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Mistä viestissä on kyse?
- Miten se pyrkii vaikuttamaan lukijaan?
- Mikä olisi neutraalimpi tapa esittää sama asia?
- Mitä keinoja käyttäisit, jos haluaisit tehdä viestistä vielä manipuloivamman?

6. Keskusteluharjoitus: Vaikuttajat ja viestintä (Ryhmäkeskustelu)

Jaetaan luokka pienryhmiin ja annetaan pohdittavaksi seuraavat kysymykset:

- Miten somevaikuttajat ja media voivat hyödyntää tunnelatautunutta viestintää?
- Onko oikein käyttää tunteisiin vetoavaa kieltä, jos tarkoitus on hyvä (esim. ilmastonmuutoksesta varoittaminen)?
- Missä menee manipulaation ja vaikuttamisen raja?
- Miten voisi oppia tunnistamaan omat reaktiot ennen kuin jakaa tai kommentoi jotain tunnepohjaista viestiä?

